

Bijlage 1 Definities en cijfers schoolverzuim op grond van de Leerplichtwet 1969

1. Definities schoolverzuim

In de Leerplichtwet 1969 (hierna: de Leerplichtwet) worden verschillende soorten schoolverzuim onderscheiden:

- 1) Relatief verzuim. Er is sprake van relatief verzuim als een leerplichtige jongere *wel* op een school staat ingeschreven, maar zonder geldige reden les- of praktijktijd verzuimt. Volgens de Leerplichtwet zijn scholen alleen verplicht om die gevallen te melden waar sprake is van ongeoorloofde afwezigheid van in totaal zestien uren les- of praktijktijd gedurende een periode van vier opeenvolgende lesweken. Deze gevallen van schoolverzuim worden geacht zo zorgwekkend te zijn dat er verder onderzoek en interventie nodig is. De school zelf blijft verantwoordelijk voor het korter durende verzuim. Bij relatief verzuim wordt in de praktijk nog onderscheid gemaakt tussen luxe verzuim en signaalverzuim.
 - a) Luxe verzuim treedt op als een leerling zonder toestemming tijdens de schoolperiode met vakantie gaat. Ouders nemen hun kinderen tijdens de schooltijd mee op vakantie om files te vermijden of met goedkopere vliegtickets weg te kunnen.
 - b) Signaalverzuim is verzuim dat samenhangt met achterliggende problemen van de leerling. Een leerling wordt bijvoorbeeld gepest en wil niet meer naar school.
- 2) Absoluut verzuim. Er is sprake van absoluut verzuim als een leerplichtige jongere *niet* op een school staat ingeschreven.

2. Cijfers omvang verzuim

In 1994 is in de Leerplichtwet de bepaling opgenomen dat Burgemeester en Wethouders jaarlijks aan de minister van OCW opgave doen van “de omvang en behandeling van het aan hen gemelde schoolverzuim in hun gemeente”. Doel van deze bepaling is om de minister te voorzien van de meest essentiële kwantitatieve beleidsinformatie over het toezicht op de leerplicht.

De meest recente leerplichtgegevens van het schooljaar 2009-2010 zijn hieronder beschreven.

2.1 Absoluut verzuim

Tabel 1. Absoluut verzuim per schooljaar

Schooljaar	Aantal
2005 - 2006	5.897
2006 - 2007	5.119
2007 - 2008	5.616
2008 - 2009	6.241
2009 - 2010	6.878

Tabel 2. Absoluut verzuim. Laatst genoten onderwijs en % terugleidingen (schooljaar 2009 – 2010)

	% absoluut verzuim	w.v. weer ingeschreven (%)
(Speciaal) Basisonderwijs	21	18
(Voortgezet) speciaal onderwijs	5	6
Voortgezet onderwijs	28	33
Beroepsonderwijs	25	22
Onbekend	4	3
Geen onderwijs ¹	17	18
Totaal	100 (= 6.878)	100 (= 3.599)

Ten opzichte van het schooljaar 2008-2009 is in het schooljaar 2009-2010 het absoluut verzuim gestegen met 9%. Absoluut verzuim houdt in dat ouders hun leerplichtige kind bewust thuis houden. Een leerplichtig kind staat dan wel ingeschreven bij de gemeentelijke basis administratie (GBA), maar is niet ingeschreven op een school. Door een goede registratie van de GBA en de scholen en de opsporing van de leerplichtambtenaar, worden leerplichtigen naar het onderwijs (terug)geleid. Dit is in bijna 52% van de gevallen gebeurd.

¹ Geen onderwijs: indien bij het aanvragen van een vrijstelling op grond van artikel 5, onder a nog geen onderwijs werd genoten of indien vrijstelling op grond van artikel 5 onder b wordt gegeven voordat het kind is ingeschreven in een schooltype voor leerplichtig onderwijs.

2.2 Relatief verzuim

Tabel 3. Relatief verzuim en luxe verzuim per schooljaar

	Totaal relatief Verzuim	w.v. luxe verzuim	Luxe verzuim (% tot)
2005 – '06	43.745	4.998	11
2006 – '07	49.548	4.532	9
2007 – '08	55.784	6.068	11
2008 – '09	62.693	6.517	10
2009 - '10	74.129	5.845	8

Tabel 4. Herkomst relatief verzuim.

	Totaal (%)	W.v. luxe verzuim (%)
(Spec.) basisonderwijs	15	71
Voortgezet spec. Onderwijs	5	2
Voortgezet onderwijs	60	24
Beroepsonderwijs	18	2
Onbekend	2	1
Geen onderwijs	0	0
Totaal (= 100 %)	100 (= 74.129)	100 (= 5.845)

De afgelopen twee jaren is er een aantal maatregelen gerealiseerd om het melden van verzuim te verbeteren. Meldtermijnen zijn geharmoniseerd, het Digitaal Verzuimloket is ingevoerd en in het afgelopen jaar is veel aandacht geweest voor het op orde krijgen van de verzuimregistratie van de mbo-instellingen.

Het relatief verzuim in de periode 2008-2009 was in totaal 62.693. De huidige cijfers laten een stijging zien van 18%. Gezien de genomen maatregelen lag dit in de lijn der verwachting. Het aandeel verzuim in het beroepsonderwijs is met 5% gestegen tot 18%. Een stijging van het verzuim wil niet per se zeggen dat het verzuim ook daadwerkelijk is toegenomen, maar het geeft een scherpere foto van het schoolverzuim. Dit is goed, want om schoolverzuim aan te pakken, moet het eerst zichtbaar zijn.

Het luxe verzuim is ten opzichte van 2008-2009 gedaald met 10%. Circa 8% van het relatieve verzuim is luxe verzuim (tabel 3). Het is goed om te zien dat het luxe verzuim ten opzichte van vorig jaar is afgenomen. Bijna drie vierde van het luxe verzuim vindt plaats in het (speciaal) basisonderwijs en circa een vierde in het voortgezet onderwijs (tabel 4). Mogelijke oorzaken van dit verschil zijn dat het basisonderwijs meer dan het voortgezet onderwijs alert is op het signaleren van luxe verzuim en ouders van kinderen in het voortgezet onderwijs vaker zonder hun kinderen in de schoolperiode met vakantie gaan. Kinderen in het voortgezet onderwijs zijn zelfstandiger en kunnen meestal wel enige tijd alleen thuis blijven.

In voorgaande jaren nam het verzuim in alle sectoren toe. Deze trend keerde met de cijfers over 2008-2009. Ook de cijfers over 2009-2010 laten verschillen zien (tabel 5). Het aantal meldingen van verzuim in het beroepsonderwijs is met meer dan de helft toegenomen. Ook is nog een toename te zien in de verzuimmeldingen in het voortgezet onderwijs. Beide cijfers zijn onder andere het gevolg van verbeterde registratie van de verzuimmeldingen.

Tabel 5. Vergelijking herkomst relatief verzuim 2009-2010 t.o.v. 2008-2009

	2008-2009	2009-2010	Procentuele mutatie
(Spec.) basisonderwijs	11.741	11.702	-1%
Voortgezet spec. Onderwijs	3.043	3.462	13%
Voortgezet onderwijs	37.987	44.300	17%
Beroepsonderwijs	8.343	13.192	58%
Overig	1.669	1.473	-22%
	62.693	74.129	18%

2.3 Processen-verbaal

Tabel 6. Processen verbaal per schooljaar

	Absoluut verzuim	Luxe verzuim	Signaalverzuim	Totaal (= 100 %)
2005 – '06	3%	22%	75%	5.209
2006 – '07	3%	23%	74%	5.763
2007 – '08	2%	21%	77%	8.566
2008 – '09	195 (2%)	2127 (22%)	7367 (76%)	9.362
2009- '10	198 (2%)	1.746 (19%)	7.400 (79%)	9.344

Het aantal processen-verbaal is ten opzichte van het schooljaar 2008-2009 minimaal toegenomen. Ook de procentuele verdeling tussen de verschillende vormen van verzuim is grofweg gelijk gebleven. Verhoudingsgewijs blijft het aandeel processen-verbaal voor signaalverzuim hoger dan voor het luxe verzuim en het absoluut verzuim (tabel 6). Een mogelijke verklaring kan de volgende zijn. Enerzijds zijn de gemeenten zich in de loop van de jaren meer gaan concentreren op het behandelen van signaalverzuim. Anderzijds zijn er in de loop van de jaren meer aangepaste 'trajecten' ontwikkeld die voor verzuimers een aantrekkelijk alternatief bieden om onderwijs te blijven volgen. Het gebruik van het instrument proces-verbaal is voor hen daardoor minder vaak noodzakelijk.

3. Cijfers thuiszitters

Dit jaar wordt de rapportage over de leerplichtgegevens voor het eerst uitgebreid met gegevens over het aantal thuiszitters. Onderstaand treft u een landelijk beeld op basis van de voorlopige cijfers voor het schooljaar 2009- 2010. Het onderzoek naar validiteit en betrouwbaarheid van de cijfers loopt nog. De gegevens van 408 gemeenten zijn in de onderstaande tabel verwerkt.

In de eerste kolom staan de aantallen thuiszitters bij de start van het schooljaar 2009- 2010 voor respectievelijk de G4, de G21 en de overige, kleinere gemeenten. De toename van het aantal thuiszitters in datzelfde schooljaar vindt u in de tweede kolom. De laatste kolommen geven de aantallen thuiszitters voor wie gedurende het schooljaar 2009- 2010 een oplossing werd gevonden en de aantallen die thuiszitten en meer dan een half jaar wachten op een oplossing.

	Aantal thuiszitters op 01-09-2009	Toename in schooljaar 2009-2010	Thuiszitters opgelost in schooljaar 2009-2010	>6 maanden thuiszitter en niet opgelost
G4	228	403	441	132
G21	458	323	466	103
OVERIG	1583	2187	1507	1140
TOTAAL	2269	2913	2414	1375